

TATIANA SVATOŠOVÁ

Na začiatok musím vymenovať všetky oblasti, v ktorých výtvarníčka Tatiana Svatošová pôsobí. Bez toho by sme možno celkom nepochopili význam jej tvorby. Táňa Svatošová pracuje v oblasti maľby kresby, kaligrafie, grafického dizajnu /to sú najmä značky a logá firiem/, ilustruje knihy, venuje sa monumentálnej tvorbe a k tomu ešte pracuje ako arteterapeutka s handicapovanými deťmi a je inštruktorkou tchaj-tí v Centre taoistických umení. A to posledné – cvičenie tchaj-tí jej otvorilo možnosti hlbšie spoznať čínske umenie kaligrafie a filozofiu taoizmu. Pretože celkový charakter tvorby Táne Svatošovej najviac ovplyvnilo umenie čínskej maľby a kaligrafie. Je to umenie založené na súčinnosti línií a bodov prevedených rýchlym ťahom štetca. Ruka musí byť uvoľnená a pohotová, schopná vykonávať takmer automaticky sériu pohybov. Toto umenie okamihu si vyžaduje naozaj veľké skúsenosti. Sama autorka to v jednom rozhovore prirovnala k športu v skoku do vody. Len pár sekúnd stačí na získanie trebárs olympijskej medaily. Ale k tomu niekoľkosekundovému výkonu vedú roky tvrdej práce. A umenie je tiež práca a hlavne skúsenosti.

Samozrejme, že prvé základné poznatky získala v škole na pražskej UMPRUM-ke v ateliéri knižnej kultúry a písma, rozšírené ročným štúdiom v Paríži. To však možno považovať iba za východisko. Až ďalšia práca a skúsenosti ju nasmerovali správnou cestou. Keď začala praktizovať tchaj-tí mečom, vtedy si uvedomila spojitosť rýchlych pohybov pri cvičení s kaligrafiou. V oboch oblastiach sa za takmer dve desaťročia vypracovala na majstra.

Táňa Svatošová vníma svet ako komplexitu, v ktorej nevyhnutne fungujú kladné i záporné stránky. Protiklady existujú všade a v rôznych formách. V kaligrafii je to vzťah línie k bodu, v maľbe malebné a kresbové, expresívne a lyrické, plošné a priestorové. Toto všetko sú protikladné aspekty, ktoré nájdeme v tvorbe Táne Svatošovej.

Pred časom mala výstavu v Prahe pod názvom „Maľované kaligrafie a kaligrafické maľby“ - teda jednu oblasť tvorby. Spomínam to preto, lebo v jej tvorbe sú diela ktoré sú úzko spojené s kaligrafiou, niektoré dokonca s konkrétnymi písmovými znakmi, iná oblasť maľby je len veľmi voľne inšpirovaná kaligrafiou a pracuje skôr s gestickými prvkami, podobne ako umenie tašizmu alebo informelu. V modernom umení sa kaligrafia stala dôležitou súčasťou jazyka secesie a neskôr expresionizmu i surrealizmu, ktorý práve staval na automatizme okamihu. Mnohí umelci z nej čerpali vitálnosť a bezprostrednosť.

Táňa Svatošová hľadá v obraze sústredenie a vyváženosť, v ktorej je zakódovaná spirituálnosť a kontemplatívnosť. Docieľuje to vyváženosťou použitých výtvarných prostriedkov. K slovu sa dostávajú vo väčšej miere ďalšie aspekty jej tvorby, najmä práca s formou, farbou a priestorom. Zo svojej pamäti i pocitovej vrstvy obnažuje neurčité snové formy, ktoré sa vznášajú v tajomnom priestore. Táňa Svatošová narába s formou a farbou v takých vzťahoch, že

vzniká ilúzia neurčitého priestoru mimoskúsenostného charakteru. Dôležitú úlohu tu má aj psychológia samostatných tvarov, ktoré mätko modeluje farbou. Ak v kaligrafických prácach používa výraznú líniu a ohraničenie foriem, v tomto type obrazov zase zaznejú farebná modulácia a takmer sfumátové valéry. Tento mätký spôsob maľby nemôže nepripomenúť Boštíka, alebo aj Šímu a Johna. Je to druh surreálneho videnia, ktoré môžeme charakterizovať aj ako svojský poetizmus.

PhDr. Eva Trojanová
Štúrovo 8.8.2014